

افق پیش از تاریخ

هرسن

سرشناسه	: شمالی، آوا، ۱۳۶۴- Shomali, Ava
عنوان و نام پدیدآور	: افق پیش از تاریخ هرسین / آوا شمالی.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه فرهنگی هنری بردیا هنر مهرگان، انتشارات هنر مهرگان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۵ ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۴۰۰۰۰۰ ریال 978-600-97277-5-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: ص.ع به انگلیسی: Pre-historic Horizon of Harsin.
یادداشت	: واژه نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: هرسین
موضوع	: Harsin (Iran)
موضوع	: هرسین -- تاریخ
موضوع	: Harsin (Iran) -- History
موضوع	: هرسین -- آثار تاریخی
موضوع	: Harsin (Iran) -- Antiquities
رده بندی کنگره	: ۲۱۲۷DSK / ۸ش ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	: ۹۵۵ / ۲۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵ ۳۴ ۱۰
انتشارات :	هنر مهرگان
عنوان کتاب:	افق پیش از تاریخ هرسین
مؤلف :	آوا شمالی
نظارت کیفی :	مهناز روانبخش
صفحه آرایشی :	علی شیروانی
طراح جلد :	مریم روانبخش
چاپ و صحافی :	ترنج
شمارگان :	1000
نوبت چاپ :	اول - 1397
قیمت :	400.000 ریال
نشانی :	تهران - خیابان پیروزی - ابتدای نبرد - نیش عابدی -
شماره 18	
تلفن :	77982004-77464087
پایگاه اینترنتی :	WWW.BH-Mehregan.com
پست الکترونیکی :	bhmehregan@yahoo.com

فهرست مطالب

عنوان مطلب	شماره صفحه
پیش گفتار	۳
مقدمه	۵
فصل اول	۹
۱-۱-۱. جغرافیای طبیعی	۱۱
۱-۱-۱. موقعیت، جغرافیایی، حدود و وسعت	۱۱
۱-۱-۲. منابع آب	۱۵
۱-۱-۳. ویژگی های آب و هوایی (اقلیمی)	۱۸
۱-۲. جغرافیای انسانی	۲۲
۱-۲-۱. تقسیمات اداری و سیاسی	۲۲
۱-۲-۲. جمعیت	۲۳
۱-۲-۳. زبان	۲۳
۱-۳. جغرافیای تاریخی	۲۴
۱-۳-۱. وجه تسمیه هرسین	۲۴
۱-۳-۲. شهرستان	۲۵
فصل دوم	۳۵
۱-۲. قوم باستان شناسی	۳۷
۲-۲. ویژگی های قوم باستانشناسی	۴۱

- ۲-۳-قابلیت های قوم باستان شناسی در نقد باستانشناسی.....۴۲
- ۲-۴-قابلیت های قوم باستان شناسی۴۵
- ۲-۵-کوچ نشینی۴۶
- ۲-۵-۱-تعریف کوچ نشینی۴۸
- ۲-۶-تقسیمات کوچ نشینی۵۰
- ۲-۶-۱-کلیه نشینی به سه دسته تقسیم می شود۵۰
- ۲-۷-کوچ نشینی۵۳
- ۲-۸-تنوع شیوه های زندگی و نوع معیشت استان کرمانشاه(بررسی شهرستان هرسین و دشت بچهان)۵۴
- ۲-۹-زندگی کوچ نشینی۵۴
- ۲-۹-۱-ایل زوله۵۸
- ۲-۹-۲-ایل زنگنه۶۰
- ۲-۹-۳-۱-بیلاق ایل زنگنه۶۲
- ۲-۹-۳-۲-قشلاق ایل زنگنه۶۳
- ۲-۱۰-راه های اصلی که از کرمانشاه می گذرد۶۳
- ۲-۱۱-۱-ایل راه ها۶۴
- ۲-۱۱-۱-راه شمال به جنوب۶۵
- ۲-۱۱-۲-راه غرب به شرق۶۵
- ۲-۱۱-۳-ایل راه قلاجه۶۶
- ۲-۱۲-زندگی روستایی۶۹

- ۷۵..... ۱۳-۲ نحوه استقرار روستا ها
- ۷۹..... ۱۴-۲ اقتصاد روستانشینان
- ۷۹..... ۱۴-۲ ۱-آبزیان
- ۸۰..... ۱۴-۲ ۲-زراعت
- ۸۱..... ۱۴-۲ ۱-۲-۱ محصولات زراعی آبی شهرستان هرسین
- ۸۱..... ۱۴-۲ ۲-۱-۲ محصولات زراعی دیمی شهرستان هرسین
- ۸۱..... ۱۴-۲ ۱-۲-۱-۲ باغداری
- ۸۲..... ۱۴-۲ ۱-۳-۱ محصولات باغی و دیم شهرستان هرسین
- ۸۲..... ۱۴-۲ ۴-۱-۲ دامداری
- ۸۴..... ۱۵-۲ ۱۵-۲ شواهد فعالیت می خرنکی و روزمره عشایر و روستاییان منطقه
- ۸۴..... ۱۵-۲ ۱-۱۵-۲ سیاه چادر
- ۸۵..... ۱۵-۲ ۱-۱-۱۵-۲ فضای داخلی سیاه چادر معمولاً سه قسمت تقسیم می شود
- ۸۸..... ۱۵-۲ ۲-۱۵-۲ میه کت (چکش چوبی)
- ۸۸..... ۱۵-۲ ۳-۱۵-۲ چله
- ۸۹..... ۱۵-۲ ۴-۱۵-۲ دی لک (پل سیاه چادر)
- ۹۰..... ۱۵-۲ ۵-۱۵-۲ سیون (ستون سیاه چادر)
- ۹۲..... ۱۵-۲ ۶-۱۵-۲ آلاچیق یا کولا
- ۹۲..... ۱۵-۲ ۷-۱۵-۲ کپر
- ۹۳..... ۱۵-۲ ۸-۱۵-۲ زمگه
- ۹۳..... ۱۵-۲ ۹-۱۵-۲ کول (ستون آلاچیق)

- ۹۴..... ۲-۱۵-۱۰-بان گلان
- ۹۵..... ۲-۱۵-۱۱-هاون
- ۹۷..... ۲-۱۵-۱۲-چوب تایو
- ۹۸..... ۲-۱۵-۱۳-گوچان (عصا)
- ۹۹..... ۲-۱۵-۱۴-قندان چوبی
- ۱۰۰..... ۲-۱۵-۱۵-شاه چوبی
- ۱۰۳..... ۲-۱۵-۱۶-سه ن فلان
- ۱۰۳..... ۲-۱۵-۱۷-پاروی پنبی
- ۱۰۴..... ۲-۱۵-۱۸-مشک (مشکد)
- ۱۰۶..... ۲-۱۵-۱۹-ناو میرگ (دسته مشک)
- ۱۰۷..... ۲-۱۵-۲۰-هیزه
- ۱۰۸..... ۲-۱۵-۲۱-کنه (مشک آب)
- ۱۰۸..... ۲-۱۵-۲۲-دار هیوه (گاو آهن)
- ۱۱۰..... ۲-۱۵-۲۳-کمچگ چوبی (قاشق چوبی)
- ۱۱۱..... ۲-۱۵-۲۴-کرت کش
- ۱۱۲..... ۲-۱۵-۲۵-تیغه گاو آهن
- ۱۱۲..... ۲-۱۵-۲۶-قاپان
- ۱۱۳..... ۲-۱۵-۲۷-داس
- ۱۱۴..... ۲-۱۵-۲۸-بربره
- ۱۱۴..... ۲-۱۵-۲۹-قیچی (چره)

- ۱۱۵..... ۱۵-۲-۳۰-سه پایه یا دیگ پا
- ۱۱۶..... ۱۵-۲-۳۱-تنور(کوانگ)
- ۱۱۶..... ۱۵-۲-۳۲-ساج
- ۱۱۷..... ۱۵-۲-۳۳-تشی (دوک)
- ۱۲۰..... ۱۵-۲-۳۴-گلیم بافی
- ۱۲۰..... ۱۵-۲-۳۵-رسن (یک نوع طناب)
- ۱۲۲..... ۱۵-۲-۳۶-هو، (کیسه بافته شده دو لنگه)
- ۱۲۳..... ۱۵-۲-۳۷-کلاش
- ۱۲۳..... ۱۵-۲-۳۸-چیت (حد ارسه چادر)
- ۱۲۵..... ۱۵-۲-۳۸-۱-قدمت و سابقه جیت
- ۱۲۶..... ۱۵-۲-۳۸-۲-نقش های چیت
- ۱۲۶..... ۱۵-۲-۳۹-نمد مالی
- ۱۲۸..... ۱۵-۲-۳۹-۱-نحوه ساخت نمد
- ۱۲۹..... ۱۵-۲-۳۹-۲-نقوش روی نمد
- ۱۳۰..... ۱۵-۲-۴۰-فرجی (پالتو محلی اصیل)
- ۱۳۰..... ۱۵-۲-۴۰-۱-موارد استفاده فرجی
- ۱۳۲..... ۱۵-۲-۴۱-تک بافی
- ۱۳۲..... ۱۵-۲-۴۲-سبد بافی
- ۱۳۳..... ۱۵-۲-۴۳-ویژنه گ (یک نوع سبد چرمی و پوستی)
- ۱۳۵..... ۱۵-۲-۴۴-سرن (یک نوع سبد چرمی و پوستی)

- ۲-۱۵-۴۵-کمرچین (مانتو) ۱۳۵
- ۲-۱۵-۴۶-کندوی گلی ۱۳۶
- ۲-۱۵-۴۷-استفاده از پهن گاو(صیره) ۱۳۸
- ۲-۱۶-خانه های سنتی روستاییان ۱۳۹
- فصل سوم ۱۴۹
- ۳-۱-پیشینه مطالعات باستان شناسی دشت چمچمال و منطقه هرسین ۱۵۱
- ۳-۲-معرفی محوطه باستان شناسی پیش از تاریخی منطقه ۱۵۱
- ۳-۲-۱-تپه گنج در ۱۵۲
- ۳-۲-۱-۱-معماری گنج در ۱۵۵
- ۳-۲-۲-تپه شیخی آباد ۱۶۸
- ۳-۲-۳-تپه نازلیان، ۱۷۰
- ۳-۲-۵-تپه قلاکمدبگ (پاسار)، ۱۷۴
- ۳-۲-۶-تپه حمیل گوهره ، ۱۷۶
- ۳-۲-۷-قبرستان ۲ چهر ۱۷۸
- ۳-۲-۸-تپه مووه دره، ۱۸۰
- ۳-۲-۹-تپه روستای پاسار ۱۸۳
- ۳-۲-۱۰-غار چشمه سهراب ۱۸۶
- ۳-۲-۱۰-۱-نقوش چشمه سهراب ۱۸۸
- ۳-۳-گاهنگاری منطقه زاگرس مرکزی ۱۹۳
- ۳-۳-۱-منطقه زاگرس مرکزی ۱۹۵

- ۱۹۵..... ۳-۳-۲ منطقه کرمانشاه، توالی زمانی ماهیدشت
- ۱۹۶..... ۳-۳-۳ منطقه کنگاور و لرستان شرقی
- ۱۹۷..... ۳-۴-۱ ادوار فرهنگی منطقه
- ۱۹۷..... ۳-۴-۱ دوره پارینه سنگی تا نوسنگی قدیم
- ۱۹۹..... ۳-۴-۲ نوسنگی قدیم
- ۲۰۰..... ۳-۴-۱ دوره نوسنگی میانه تا جدید
- ۲۰۴..... ۳-۴-۱ دوره کالکولتیک قدیم (ظروف جی)
- ۲۰۶..... ۳-۴-۵ دوره کالکولتیک میانی
- ۲۰۶..... ۳-۴-۶ دوره کالکولتیک جدید
- ۲۰۶..... ۳-۵-۵ بررسی تحولات فرهنگی دشت هرسین در دوران مس سنگی
- ۲۰۸..... ۳-۵-۱ دوره مس سنگی قدیم
- ۲۰۸..... ۳-۵-۲ دوره مس سنگی میانه
- ۲۰۸..... ۳-۵-۳ دوره مس سنگی جدید
- ۲۰۹..... ۳-۵-۴ با توجه به مناطق مورد بررسی می توان گفت
- ۲۱۳..... ۳-۶-۶ عصر برنز
- ۲۱۴..... ۳-۷-۷ تحلیل الگوهای استقراری دشت چمچمال در دوره های برنز و آهن
- ۲۱۴..... ۳-۷-۱ دسترسی به راه ها و گذرگاه های اصلی
- ۲۱۶..... ۳-۷-۲ وسعت استقرار ها
- ۲۱۷..... ۳-۸-۸ حوزه گیرش استقرار های دوره مفرغ و آهن

۳-۹- مطالعه پراکندگی استقرارهای دشت چمچمال ۲۱۸

فرجام ۲۲۱

منابع فارسی ۲۳۷

منابع لاتین ۲۵۰

www.ketab.ir

پیش گفتار

شهرستان هرسین به عنوان یکی از شهرستان های استان کرمانشاه، در غرب کشور ایران، واقع شده است. این شهرستان با ۱۰۰۷ کیلومتر مساحت، شامل ۲ بخش مرکزی و بیستون، ۴ دهستان، ۱۳۸ روستا و ۲ نقطه شهری است. علاوه بر روستاها اقوام کوچ نشین و عشایر نیز به صورت فصلی در منطقه دائماً رفت و آمد دارند و این عشایر چادر نشین در فصل های خاصی از سال در منطقه ساکن می شوند.

بر اساس شواهد باستان شناسی و قوم باستان شناسی، زندگی روستانشینی و کوچ نشینی از مهم ترین شیوه های معیشت ساکنان زاگرس مرکزی در سراسر تاریخ منطقه بوده است. لذا نخستین مکان های باستانی مرتبط با زندگی فصلی و استقرار موقت به لایه E گنج دره با تاریخ ۸۴۵۰ ق.م در این منطقه شکل گرفته است.

شروع دوره مس و سنگ در حوزه زاگرس مرکزی همزمان با افزایش بی سابقه تعداد روستا های یکجانشین به همراه پدیدار شدن استقرار های کوچ نشین بوده که در دوره بعد تعداد آنها بیشتر می شود و شواهد شکل گیری ارتباطات منطقه ای و فرامنطقه ای با شمال غرب ایران و منطقه کنگاور و ماهیدشت و حتی فرهنگ عبید را شاهد هستیم که احتمالاً به دلیل همین حرکت های فصلی کوچ نشین ها بوده است.

بر اساس بررسی های باستان شناسی، در دوره مفرغ منطقه از تعداد محوطه ها کاسته شده ولی به وسعت استقرارگاهها اضافه شده است. شواهد سفالی بیانگر ارتباط منطقه با مرحله گودین III است. در کتاب سعی بر آن شده

است تا بر مبنای بررسی شواهد قوم باستان شناسی حاصل از بازدیدهای میدانی از عشایر کوچرو و مردمان روستانشین به خوبی به تبیین شیوه های معیشتی و بافت اجتماعی ساکنان پرداخته شود و در نهایت به مقایسه این داده های حاصل از اطلاعات قوم باستان شناسی و مردم شناسی با باستان شناسی منطقه در دوره های نوسنگی تا مس و سنگی و عصر برنز پرداخته شود.

www.ketab.ir